Emri: _____ Data: _____ Pikët: _____

Mbrojtja e të dhënave personale dhe Të drejtat e tua

Të dhënat personale, të drejtat e privatësisë (GDPR, CCPA), ndërmjetësit e të dhënave, cookie-t, phishing-u, VPN-të dhe llogaritë më të sigurta

PËRMBLEDHJE MËSIMORE PËR PRIVATËSINË E TË DHËNAVE PERSONALE

I INFORMUAR
NJOH TË DHËNAT E TUA
Çfarë mblidhet dhe pse

I FUQIZUAR
TË DREJTAT E PRIVATËSISË
Të drejtat sipas GDPR dhe CCPA/CPRA

VIGJILENT
NAVIKE TË MIRA
MFA, përditësimet dhe dallimi i mashtrimeve

Mirë se vjen! Kjo paketë aktivitetesh të udhëheq përmes standardeve globale të privatësisë së të dhënave. Do të eksplorosh pëlqimin opt-in sipas GDPR, të drejtat opt-out sipas CCPA, minimizimin e të dhënave, enkriptimin e diskut në prehje dhe TLS-në në tranzit.

PIKAT E KONTROLLIT TË FLETËS SË PUNËS

- [ ] **Pjesët 1-4: Mëso të drejtat e tua të privatësisë dhe zakonet e sigurta.**
- [ ] **Pjesët 5-7: Zgjidh fjalëkryqe dhe enigma me kërkim fjalësh.**
- [ ] **Pjesët 8-9: Zgjidh studime rasti dhe sfidën e kodit.**
- [ ] **Pjesa 10: Shqyrto faqet e pyetjeve të shpeshta bazë dhe të avancuara.**
- [ ] **Pjesa 11: Eksploro 10 fakte interesante nga bota reale.**
- [ ] **Bonus: sfida Mendo shpejt.**

Hap Udhëzuesin VPN.com për privatësinë e të dhënave

URL: https://www.vpn.com/sq/siguria-kibernetike/privatesia-e-te-dhenave/

Udhërrëfyesi yt mësimor për privatësinë e të dhënave personale

- Kupto të drejtat e tua të privatësisë sipas GDPR dhe CCPA-s së Kalifornisë.
- Njih si i mbledhin të dhënat personale ndërmjetësit e të dhënave, cookie-t dhe aplikacionet.
- Zbato minimizimin e të dhënave duke ndarë vetëm atë që i nevojitet vërtet një shërbimi.
- Bëj zgjedhje të informuara në banerat e cookie-ve dhe në kërkesat për leje të aplikacioneve.
- Zvogëlo rrezikun nga phishing-u, shkeljet dhe Wi-Fi publik me MFA dhe përditësime.

UDHËZIME PËR UDHËZUESIN E PRIVATËSISË SË TË DHËNAVE

Përgjigju pyetjeve me zgjedhje të shumëfishtë dhe pyetjeve E vërtetë/E gabuar, plotëso fjalitë me vende bosh duke përdorur bankën e fjalëve, përputh përkufizimet dhe zgjidh fjalëkryqin dhe enigmën e kërkimit të fjalëve. Zbato njohuritë e tua për mbrojtjen e të dhënave të tua personale. Përfundo me aktivitetin bonus Mendo shpejt.

PRIVATËSIA E TË DHËNAVE PERSONALE DHE TË DREJTAT TUAJA (HYRJE)

Privatësia e të dhënave është aftësia jote për të kontrolluar si mblidhen, përdoren, ruhen dhe ndahen të dhënat e tua personale. Ligje si GDPR dhe CCPA të japin të drejta, ndërsa zakone si fjalëkalimet e forta, MFA dhe ndarja e kujdesshme mund të ndihmojnë në zvogëlimin e rrezikut.

LEXO ÇDO PIKË KONTROLLI ME KUJDES DHE ZGJIDH OSE SHKRUAJ PËRGJIGJEN E SAKTË.

Pika e kontrollit 1: Sfida me zgjedhje të shumëfishtë

1. Cila zgjedhje pasqyron më mirë parimin e minimizimit të të dhënave?

- A. Ndarja vetëm e të dhënave që i nevojiten një shërbimi për qëllimin e tij
- B. Dhënia e qasjes së plotë çdo aplikacioni për ta lehtësuar konfigurimin
- C. Plotësimi i çdo fushe opsionale në formularët e regjistrimit
- D. Ripërdorimi i një fjalëkalimi që llogaritë të menaxhohen më lehtë

2. Cili hap rekomandohet nëse një faqe që përdor raporton një shkelje të të dhënave?

- A. Ndrysho atë fjalëkalim dhe aktivizo MFA ku ofrohet
- B. Ripërdorimi i të njëjtit fjalëkalim në një llogari të re
- C. Përgjigju emailit të shkeljes me PIN-in tënd
- D. Injoroje, pasi shkeljet rrallë kanë rëndësi

3. Sipas rregullave të BE-së, cili është pëlqim i vlefshëm për cookie-t e gjurmimit?

- A. Shënimi aktiv i një kutie të pashënuar pas informacionit të qartë
- B. Kuti të shënuara paraprakisht në një banner cookie-sh ose regjistrimi
- C. Thjesht vazhdimi i lëvizjes ose shfletimit të faqes
- D. Një njoftim i fshehur në kushtet e përdorimit të faqes

4. Cilën të drejtë kanë konsumatorët e Kalifornisë sipas CCPA?

- A. Për të zgjedhur mosshitjen ose mosndarjen e të dhënave të tyre
- B. Të paguhet një tarifë fikse për çdo kërkesë të dhënash
- C. Për të kërkuar që çdo aplikacion të hiqet nga dyqanet e aplikacioneve
- D. Për të bllokuar çdo mbledhje të dhënash nga çdo kompani

5. Çfarë bën kryesisht një VPN kur lidhesh me Wi-Fi publik?

- A. Enkripton trafikun mes pajisjes sate dhe serverit të VPN-së
- B. I ndalon faqet e internetit të vendosin çfarëdo cookie-sh
- C. Zëvendëson nevojën për MFA
- D. Heq malware-in që është tashmë në një pajisje

Pika e kontrollit 2: Sfida: E vërtetë ose e gabuar

6 Pyetje E/G 6

6. Privatësia e të dhënave dhe siguria e të dhënave janë e njëjta gjë.

E vërtetë E gabuar

7 Pyetje E/G 7

7. GDPR mund të zbatohet edhe për firmat jashtë BE-së që u ofrojnë shërbime njerëzve në BE.

E vërtetë E gabuar

8 Pyetje E/G 8

8. Përdorimi i një VPN-je i ndalon faqet e internetit të të gjurmojnë me cookie.

E vërtetë E gabuar

9 Pyetje E/G 9

9. Ndarja e më pak të dhënave personale online mund të zvogëlojë dëmin e një cenimi.

E vërtetë E gabuar

10 Pyetje E/G 10

10. CCPA u lejon konsumatorëve të refuzojnë shitjen ose ndarjen e të dhënave të tyre.

E vërtetë E gabuar

Pika e kontrollit 3: Futja e termave kryesorë

Lexo secilën fjali më poshtë dhe plotëso vendin bosh me termin e saktë nga Banka e Fjalëve.

1. Sipas GDPR-së, një _____ duhet të jepet lirisht, të jetë specifik, i informuar dhe i qartë, prandaj kutitë e shënuara paraprakisht nuk llogariten.

2. Një _____ mbledh detaje nga regjistrat publikë, aplikacionet dhe blerjet për të ndërtuar dhe shitur profile njerëzish.

3. Një mesazh që pretendon se paketa jote është ndalur dhe kërkon të 'konfirmosh' të dhënat e kartës është një përpjekje tipike për: _____ .

4. HTTPS përdor _____ për të ndihmuar në mbrojtjen e të dhënave gjatë transmetimit mes shfletuesit tënd dhe një faqeje uebi.

5. Ndarja vetëm e detajeve që një formular regjistrimi i kërkon vërtet zbaton parimin e quajtur _____ i të dhënave.

6. E drejta për _____ të lejon t'i kërkosh një organizate të fshijë të dhënat e tua personale, megjithëse zbatohen përjashtime.

BANKA E FJALËVE TË LEKSIKUT

BROKER DATASH COOKIE ÇREGJISTRIM ENKRIPTIM FSHIRJE MINIMIZIM PËLQIM PHISHING

Shkruaj përgjigjet e tua këtu:

1. _____ **2.** _____

3. _____ **4.** _____

5. _____ **6.** _____

Pika e kontrollit 4: Përputhja e koncepteve të privatësisë

PËRPUTHJA E PËRKUFIZIMEVE

Përputh çdo term fjalori në të majtë me përkufizimin e tij të saktë në të djathtë, duke shkruar shkronjën përkatëse (A-H) në kutinë e plotësueshme.

☐	1. E drejta e fshirjes	A	E drejta në Kaliforni për ta ndaluar një biznes që shet ose ndan të dhënat e tua.
☐	2. E drejta e mospranimit	B	E drejta sipas GDPR për të fshirë të dhënat e tua personale, me përjashtime.
☐	3. Minimizimi i të dhënave	C	Skedar i vogël i shfletuesit që përdoret për të ndjekur veprimtarinë tënde nëpër faqet e uebit.
☐	4. Enkriptimi	D	Pëlqim i dhënë lirisht, specifik, i informuar dhe i qartë.
☐	5. Ndërmjetës i të dhënave	E	Mbledhja vetëm e të dhënave personale të nevojshme për një qëllim të caktuar.
☐	6. Pëlqimi	F	Mesazhe të rreme që i mashtrojnë njerëzit të zbulojnë të dhëna ose kredenciale hyrjeje.
☐	7. Phishing	G	Përzierja e të dhënave në mënyrë që t'i lexojë vetëm dikush me çelësin e duhur.
☐	8. Cookie gjurmimi	H	Firmë që mbledh dhe shet profile personale nga shumë burime.

Pika e kontrollit 5: Fjalëkryq

Zgjidhe fjalëkryqin duke shkruar shkronja në kutitë e bardha aktive. Numrat korrespondojnë me indiciet më poshtë.

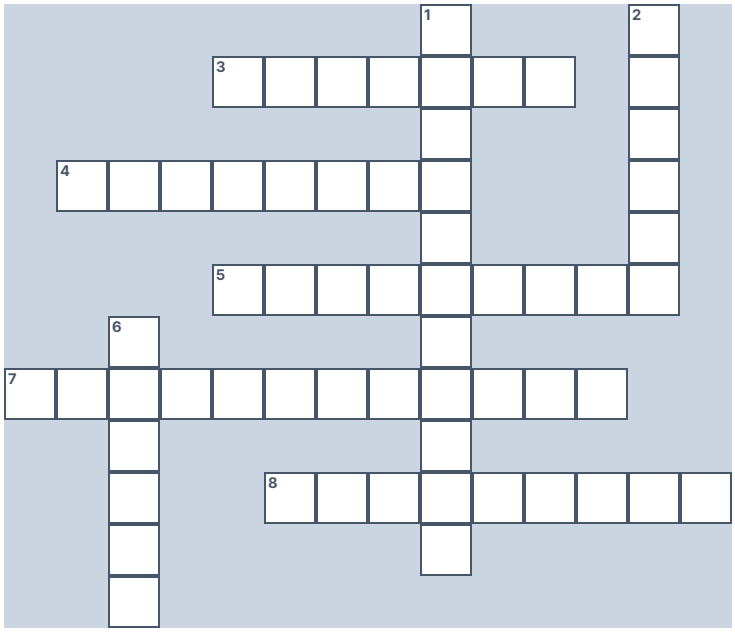

HORIZONTALISHT

3. E drejta që të lejon t'i kërkosh një organizate të fshijë të dhënat e tua personale (7)

4. Mesazhe të rreme që të mashtrojnë të zbulosh hyrjet ose të dhënat e kartës (8)

5. Përzierja e të dhënave që t'i lexojë vetëm dikush që ka çelësin e duhur (9)

7. Kompani që përpilon dhe shet profile për njerëzit (dy fjalë të bashkuara) (12)

8. Minimizimi i të dhënave: mbledhja vetëm e asaj që nevojitet për një qëllim të përcaktuar (9)

VERTIKALISHT

1. E drejta sipas CCPA për të ndaluar shitjen ose ndarjen e të dhënave të tua (dy fjalë të bashkuara) (11)

2. Pajtim i dhënë lirisht, specifik, i informuar dhe i qartë për përdorimin e të dhënave (6)

6. Skedar i vogël i shfletuesit që mund të ndjekë aktivitetin tënd nëpër faqe të ndryshme (6)

Pika e kontrollit 5, alternativa: Çelësa të aksesueshëm të fjalëkryqit

Përdoruesit e lexuesve të ekranit dhe të tastierës mund t'i shkruajnë përgjigjet e fjalëkryqit drejtpërdrejt në fushat e tekstit më poshtë.

HORIZONTALISHT

3 horizontalisht: E drejta që të lejon t'i kërkosh një organizate të fshijë të dhënat e tua personale (7 shkronja):

4 horizontalisht: Mesazhe të rreme që të mashtrojnë të zbulosh hyrjet ose të dhënat e kartës (8 shkronja):

5 horizontalisht: Përzierja e të dhënave që t'i lexojë vetëm dikush që ka çelësin e duhur (9 shkronja):

7 horizontalisht: Kompani që përpilon dhe shet profile për njerëzit (dy fjalë të bashkuara) (12 shkronja):

8 horizontalisht: Minimizimi i të dhënave: mbledhja vetëm e asaj që nevojitet për një qëllim të përcaktuar (9 shkronja):

VERTIKALISHT

1 vertikalisht: E drejta sipas CCPA për të ndaluar shitjen ose ndarjen e të dhënave të tua (dy fjalë të bashkuara) (11 shkronja):

2 vertikalisht: Pajtim i dhënë lirisht, specifik, i informuar dhe i qartë për përdorimin e të dhënave (6 shkronja):

6 vertikalisht: Skedar i vogël i shfletuesit që mund të ndjekë aktivitetin tënd nëpër faqe të ndryshme (6 shkronja):

Pika e kontrollit 6: Kërkimi i fjalës së fshehur

Gjej 8 termat kyç të fjalorit të fshehur në rrjetën më poshtë. Fjalët mund të jenë horizontale, vertikale ose diagonale.

P Ë L Q I M G E L L J P O F L
M L P Q R S I N S Ë P C R O M
I E G Q B K U K Ç R H Z T C Z
R J U Ë O I F R Z Ç I L D P X
T R O O C T B I A Z S M Ç M J
S I C A D M D P E F H G Ç I Q
I H P K D G Q T Z R I E P N U
J S E A A P N I L O N S X I P
G F I Q S Q Ç M L Y G B Ë M Q
E X V H A Q Z Y Y J Ë G L I P
R B R O K E R D A T A S H Z I
Ç K K S N F O P F Z A N U I Ë
T C Y Q Y B F K Z Ë I M O M M
V C K Z Y Ë Y N V T J T O B M
U S K F T Ç Y T I Q B V Z Y K

LISTA E FJALËVE TË LEKSIKUT

FSHIRJE ÇREGJISTRIM MINIMIZIM ENKRIPTIM BROKERDATASH PËLQIM PHISHING COOKIE

Pika e kontrollit 6, alternativa: Përputhja e aksesueshme e fjalorit

Përputh secilin nga 8 termat e fjalorit nga Kërkimi i fjalëve me përkufizimin e saktë të tij, duke shkruar shkronjën (A-H) në vendin bosh.

TERMA LEKSIKORË

- **A. FSHIRJE**
- **B. ÇREGJISTRIM**
- **C. MINIMIZIM**
- **D. ENKRIPTIM**
- **E. BROKERDATASH**
- **F. PËLQIM**
- **G. PHISHING**
- **H. COOKIE**

PËRKUFIZIME DHE FUSHA PËRPUTHJEJE

1. E drejta sipas CCPA për të ndaluar shitjen ose ndarjen e të dhënave të tua (dy fjalë të bashkuara).
2. Pajtim i dhënë lirisht, specifik, i informuar dhe i qartë për përdorimin e të dhënave.
3. Kompani që përpilon dhe shet profile për njerëzit (dy fjalë të bashkuara).
4. E drejta që të lejon t'i kërkosh një organizate të fshijë të dhënat e tua personale.
5. Minimizimi i të dhënave: mbledhja vetëm e asaj që nevojitet për një qëllim të përcaktuar.
6. Mesazhe të rreme që të mashtrojnë të zbulosh hyrjet ose të dhënat e kartës.
7. Skedar i vogël i shfletuesit që mund të ndjekë aktivitetin tënd nëpër faqe të ndryshme.
8. Përzierja e të dhënave që t'i lexojë vetëm dikush që ka çelësin e duhur.

Pika e kontrollit 7: Sfida e fjalëve të përzier

Rirenditi shkronjat më poshtë për të zbuluar konceptet dhe termat kryesorë të sigurisë kibernetike. Shkruaji përgjigjet në kutitë e dhëna.

1. **IJFREHS** _____
2. **MMIIIIZMN** _____
3. **BRADSTORHEAK** _____
4. **SNGIHPHI** _____
5. **RRTSEMJIÇIG** _____
6. **IRNTPEIMK** _____
7. **IPQMLË** _____
8. **OECIKO** _____

Aktivitet bonus: Mendo shpejt

3 PËRGJIGJE PËR ÇDO KATEGORI. FITON KUSH E PLOTËSON I PARI LISTËN.

1	Hapa për t'u ndërmarrë pas një shkeljeje të të dhënave			
2	Aplikacione që kërkojnë vendndodhjen tënde			
3	Cilësime privatësie për t'u shqyrtuar në një telefon të ri			
4	Shenja që një kompjuter është i infektuar			
5	Shenja që një mesazh mund të jetë phishing			
6	Arsye për të përditësuar softuerin			
7	Detaje personale që nuk duhet t'i vësh në rrjetet sociale			
8	Mënyra për të mbrojtur llogaritë e tua			
9	Informacione që nuk duhet t'i ndash kurrë			
10	Llogari që duhet të kenë MFA të aktivizuar			
11	Gjëra që ruan si kopje rezervë			
12	Vende ku mund të përdorësh Wi-Fi publik			
13	Gjëra që bëhen pas një rrjedhjeje të dhënash			
14	Kompani që mund të mbledhin të dhënat e shfletimit tënd			
15	Shenja paralajmëruese në një email			

Pika e kontrollit 8: Studime rasti për privatësinë e të dhënave

Zbato konceptet që ke mësuar te skenarët reale më poshtë.

STUDIMI I RASTIT 1: KËRKESA NDAJ NJË FAQEJE PËR TË FSHIRË TË DHËNAT

👷

Skenari: Maya, që jeton në Francë, e mbylli llogarinë e saj në një aplikacion blerjesh dy vjet më parë, por ende merr emailet e tij të marketingut. Ajo dëshiron që aplikacioni t'i fshijë të dhënat e saj personale sipas të drejtës së GDPR-së për fshirje.

Pyetje për diskutim: Çfarë hapash mund të ndërmarrë Maya dhe çfarë të dhënash mund të mbajë ligjërisht aplikacioni?

STUDIMI I RASTIT 2: NJË APLIKACION KUIZI DHE LEJET

👷

Skenari: Një aplikacion falas kuizi për personalitetin i kërkon Leos vendndodhjen, kontaktet, mikrofonin dhe datëlindjen para se të fillojë.

Pyetje për diskutim: Cilat leje duken të panevojshme dhe çfarë opsionesh ka Leo për të ulur sasinë e asaj që ndan?

Pika e kontrollit 9: Deshifrimi i kodit

Njerëzit e ndërgjegjshëm për privatësinë ndalen para se të ndajnë detaje personale në internet. Përdor çelësin Shkronjë-në-Numër më poshtë për të deshifruar mesazhin duke shkruar shkronjat përkatëse në vendet bosh.

ÇELËSI I ENKRIPTIMIT SHKRONJË-NË-NUMËR

A=1 B=2 C=3 Ç=4 D=5 E=6 Ë=7 F=8 G=9

H=10 I=11 J=12 K=13 L=14 M=15 N=16 O=17 P=18

Q=19 R=20 S=21 T=22 U=23 V=24 X=25 Y=26 Z=27

15	6	16	5	17		18	1	20	1		21	6		22	7		16	5	1	21	10

16	7		11	16	22	6	20	16	6	22

Mesazhi i deshifruar:

KËSHILLË: ÇDO NUMËR PËRFAQËSON POZICIONIN E ASAJ SHKRONJE NË ALFABET (P.SH. 1 = A, 2 = B, 27 = Z).

Pika e kontrollit 10: Pyetje të shpeshta bazë për privatësinë e të dhënave (Pjesa A)

Rishiko pyetje dhe përgjigje të zakonshme për mbrojtjen e të dhënave të tua personale.

Q1: Cili është ndryshimi midis privatësisë së të dhënave dhe sigurisë së të dhënave?

Privatësia është kontrolli yt mbi mënyrën se si të dhënat personale mblidhen, përdoren dhe ndahen; siguria është mbrojtja që i mban ato larg qasjes së paautorizuar.

Q2: Çfarë është GDPR?

Rregullorja e Përgjithshme e BE-së për Mbrojtjen e të Dhënave, e zbatueshme që nga 25 maji 2018, vendos rregulla për përpunimin e të dhënave personale dhe u jep individëve të drejta mbi to [1].

Q3: Çfarë është CCPA?

Ligji i Kalifornisë për Privatësinë e Konsumatorit (CCPA), siç është ndryshuar nga CPRA, u jep banorëve të drejta për të ditur, fshirë, korrigjuar dhe për të mos pranuar shitjen ose ndarjen e të dhënave [4].

Q4: Çfarë do të thotë minimizimi i të dhënave?

Përdorimi vetëm i të dhënave personale që janë të përshtatshme, të rëndësishme dhe të kufizuara në atë që është e nevojshme për një qëllim; si përdorues, mund ta zbatosh duke ndarë më pak [1].

Q5: Çfarë janë lejet e aplikacioneve?

Cilësime që u lejojnë aplikacioneve të qasen te vendndodhja, kontaktet ose fotot e tua; shqyrtimi i tyre dhe çaktivizimi i atyre të panevojshme mund të kufizojë mbledhjen e të dhënave [8].

Pika e kontrollit 10: Pyetje të shpeshta bazë për privatësinë e të dhënave (Pjesa B)

Rishiko pyetje dhe përgjigje të zakonshme për mbrojtjen e të dhënave të tua personale.

Q6: Çfarë bën HTTPS për privatësinë time?

HTTPS enkripton të dhënat midis shfletuesit tënd dhe një faqeje, por edhe faqet mashtruese mund të përdorin HTTPS, ndaj kyçi nuk provon se një faqe është e besueshme [10].

Q7: Çfarë është E drejta për t'u Harruar (Right to Erasure)?

Sipas Nenit 17 të GDPR mund t'i kërkosh një organizate t'i fshijë të dhënat e tua në raste të caktuara; e drejta nuk është absolute dhe ka përjashtime [1].

Q8: Çfarë llogaritet si pëlqim i vlefshëm?

Një veprim i qartë pohues, si shënimi i një kutie të pashënuar pas informacionit të qartë; kutitë e shënuara paraprakisht, heshtja ose rrëshqitja (scrolling) nuk llogariten [2].

Q9: Çfarë e bën një fjalëkalim të fortë?

Gjatësia ka rëndësinë më të madhe: NIST kërkon që faqet të kërkojnë të paktën 15 karaktere për fjalëkalimet e përdorura vetëm dhe të lejojnë menaxherët e fjalëkalimeve [11].

Q10: Çfarë duhet të bëj pas një cenimi të të dhënave?

Ndrysho fjalëkalimet e prekura, aktivizo MFA, vëzhgo llogaritë e tua dhe merr në konsideratë një ngrirje falas të kreditit; IdentityTheft.gov liston hapat e rikuperimit [9].

Pika e kontrollit 10: Pyetje të shpeshta të avancuara për privatësinë (Pjesa C)

Eksploro pyetje më të thella mbi bazat ligjore, cookie-t, gjurmimin, ndërmjetësit e të dhënave dhe të drejtat e tua në internet.

Q1: A ka nevojë çdo përpunim i të dhënave për pëlqimin tim sipas GDPR?

Jo. Pëlqimi është një nga gjashtë bazat ligjore në Nenin 6; të tjerat përfshijnë kontratën, detyrimin ligjor dhe interesat legjitime [1].

Q2: Ku zbatohet GDPR?

Organizatave të themeluara në BE, dhe atyre jashtë BE-së që ofrojnë mallra ose shërbime për njerëzit në BE, ose monitorojnë sjelljen e tyre [1].

Q3: A kanë nevojë faqet e internetit për pëlqim për të gjitha cookie-t?

Jo gjithmonë. Cookie-t rreptësisht të nevojshme në përgjithësi përjashtohen, por ato jo thelbësore, si cookie-t e gjurmimit, kërkojnë pëlqim paraprak të vlefshëm [3].

Q4: Cili është rreziku për privatësinë nga gjurmuesit e palëve të treta?

Gjurmuesit e palëve të treta mund të të ndjekin nëpër shumë faqe interneti për të shfaqur reklama të synuara; fshirja e cookie-ve dhe rregullimi i cilësimeve të privatësisë mund të ndihmojë [8].

Q5: Çfarë është një ndërmjetës të dhënash (data broker)?

Një biznes që mbledh informacion personal nga burime të ndryshme dhe ua shet kompanive të tjera; banorët e Kalifornisë mund të përdorin platformën DROP të shtetit për të kërkuar fshirjen [5].

Pika e kontrollit 10: Pyetje të shpeshta të avancuara për privatësinë (Pjesa D)

Eksploro pyetje më të thella mbi bazat ligjore, cookie-t, gjurmimin, ndërmjetësit e të dhënave dhe të drejtat e tua në internet.

Q6: Çfarë është lidhja CCPA 'Mos shit dhe mos ndaj' ('Do Not Sell or Share')?

Bizneset që shesin ose ndajnë të dhëna përgjithësisht duhet të ofrojnë një lidhje 'Mos e shit ose mos e ndaj informacionin tim personal' dhe të respektojnë sinjalet e tërheqjes si GPC [4].

Q7: A më bën anonim një VPN?

Jo. Një VPN e enkripton trafikun deri te serveri VPN dhe e fsheh IP-në nga faqet, por ofruesi mund ta shohë, dhe cookie-t dhe fingerprinting-u mund të të gjurmojnë ende [12].

Q8: Si mund ta dallosh një mesazh phishing?

Ki kujdes për kërkesat urgjente për të klikuar lidhje, për të konfirmuar detajet e pagesës ose për të zgjidhur probleme të llogarisë; kontakto kompaninë përmes një numri ose faqeje web që e di se është e vërtetë [7].

Q9: A është i sigurt përdorimi i Wi-Fi publik?

Mund të jetë e rrezikshme. Shumica e faqeve përdorin enkriptim, ndaj kontrollo për HTTPS, mbaji softuerët të përditësuar dhe përdor MFA [10]; një VPN mund të shtojë mbrojtje në rrjete të pabesueshme [12].

Q10: Cilat janë gjobat maksimale financiare sipas GDPR?

Për shkeljet më të rënda, gjobat mund të arrijnë në 20 milionë euro ose 4% të qarkullimit vjetor botëror, cilado që është më e lartë [1].

Pjesa 11: 10 fakte dhe njohuri nga bota reale për privatësinë e të dhënave

Rishiko fakte reale për ligjet e privatësisë, ndërmjetësit e të dhënave, mashtrimet, shkeljet dhe zakonet më të sigurta në internet.

1. PERSPEKTIVË PËR PRIVATËSINË

GDPR zbatohet që nga 25 maji 2018 dhe u jep njerëzve të drejta për të hyrë, korrigjuar dhe fshirë të dhënat e tyre personale [1].

2. PERSPEKTIVË PËR PRIVATËSINË

Sipas GDPR, shkeljet më të rënda mund të sjellin gjoba deri në 20 milionë euro ose 4% të qarkullimit botëror [1].

3. PERSPEKTIVË PËR PRIVATËSINË

Ndryshimet CPRA ndaj CCPA-s së Kalifornisë hynë në fuqi më 1 janar 2023, duke shtuar të drejta për korrigjimin e të dhënave dhe kufizimin e përdorimit të të dhënave të ndjeshme [4].

4. PERSPEKTIVË PËR PRIVATËSINË

Konsumatorët raportuan se humbën 15.9 miliardë dollarë nga mashtrimi në 2025, nga mbi 12 miliardë një vit më parë, sipas FTC-së [6].

5. PERSPEKTIVË PËR PRIVATËSINË

Që nga 1 janari 2026, banorët e Kalifornisë mund të përdorin platformën falas DROP për t'u kërkuar ndërmjetësve të të dhënave të fshijnë të dhënat e tyre personale [5].

6. PERSPEKTIVË PËR PRIVATËSINË

Sipas rregullave të BE-së për mbrojtjen e të dhënave, kutitë e përzgjedhura paraprakisht, heshtja ose mosveprimi nuk llogariten si pëlqim i vlefshëm [2].

7. NJOHURI PËR PRIVATËSINË

Në Mbretërinë e Bashkuar, faqet duhet të të japin një mënyrë për të dhënë pëlqim për çdo cookie që nuk është rreptësisht i nevojshëm për faqen [3].

8. NJOHURI PËR PRIVATËSINË

GDPR kërkon që shkeljet e caktuara të të dhënave personale t'i raportohen autoritetit brenda 72 orëve, kur është e mundur [1].

9. NJOHURI PËR PRIVATËSINË

NIST thotë se faqet nuk duhet të detyrojnë ndryshime periodike të fjalëkalimeve dhe duhet t'i kontrollojnë fjalëkalimet e reja kundrejt listave të kompromentuara [11].

10. PERSPEKTIVË PËR PRIVATËSINË

Një VPN ua fsheh adresën tënde IP faqeve të internetit, por ofruesi i VPN-së mund ta shohë prapë trafikun tënd, ndaj zgjidhe me kujdes [12].

Referenca teknike dhe burime

Udhëzuesi i studimit dhe enigmat mbështeten te udhëzimet zyrtare për privatësinë nga BE-ja, Mbretëria e Bashkuar, Kalifornia, FTC, NIST dhe EFF.

REFERENCA ZYRTARE DHE TË EKSPERTËVE

[1] European Parliament & Council of the European Union. (2016). Regulation (EU) 2016/679 (General Data Protection Regulation). Official Journal of the European Union, L 119.

https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj

[2] European Data Protection Board. (2020). Guidelines 05/2020 on consent under Regulation 2016/679.

https://www.edpb.europa.eu/our-work-tools/our-documents/guidelines/guidelines-052020-consent-under-regulation-2016679_en

[3] Information Commissioner's Office. (n.d.). Cookies. ICO for the public.

https://ico.org.uk/for-the-public/online/cookies/

[4] California Privacy Protection Agency. (n.d.). Frequently asked questions (FAQs).

https://cppa.ca.gov/faq.html

[5] California Privacy Protection Agency. (2025). Delete Request and Opt-out Platform (DROP).

https://privacy.ca.gov/drop/

[6] Federal Trade Commission. (2026, March 25). FTC testifies before the Joint Economic Committee on agency's efforts to combat fraud [Press release].

https://www.ftc.gov/news-events/news/press-releases/2026/03/ftc-testifies-joint-economic-committee-agencys-efforts-combat-fraud

[7] Federal Trade Commission. (2022). How to recognize and avoid phishing scams. Consumer Advice.

https://consumer.ftc.gov/articles/how-recognize-and-avoid-phishing-scams

[8] Federal Trade Commission. (2023). How websites and apps collect and use your information. Consumer Advice.

https://consumer.ftc.gov/articles/how-websites-and-apps-collect-and-use-your-information

[9] Federal Trade Commission. (2024). What to know about identity theft. Consumer Advice.

https://consumer.ftc.gov/articles/what-know-about-identity-theft

[10] Federal Trade Commission. (2023). Are public Wi-Fi networks safe? What you need to know. Consumer Advice.

https://consumer.ftc.gov/articles/are-public-wi-fi-networks-safe-what-you-need-know

[11] National Institute of Standards and Technology. (2025). Digital identity guidelines: Authentication and authenticator management (NIST SP 800-63B-4).

https://csrc.nist.gov/pubs/sp/800/63/b/4/final

[12] Electronic Frontier Foundation. (2026). Choosing the VPN that's right for you. Surveillance Self-Defense.

https://ssd.eff.org/module/choosing-vpn-thats-right-you

Çelësi i përgjigjeve: Pika e kontrollit 1 - Zgjedhje e shumëfishtë

1 **Minimizimi i të dhënave** MINIMIZIM — **Përgjigjja e saktë: A**

SHËNIM PËR MËSUESIN

Neni 5 i GDPR kërkon që të dhënat personale të jenë të përshtatshme, relevante dhe të kufizuara në atë që është e nevojshme; përdoruesit mund ta pasqyrojnë këtë duke ndarë më pak të dhëna [1].

2 **Reagimi ndaj një shkeljeje** SHKELJE — **Përgjigjja e saktë: A**

SHËNIM PËR MËSUESIN

Pas një shkelje, ndrysho fjalëkalimet e ekspozuara, aktivizo MFA dhe monitoro llogaritë; IdentityTheft.gov ofron hapa të përshtatur rikuperimi [9].

3 **Pëlqim i vlefshëm** PËLQIMI PËR COOKIE — **Përgjigjja e saktë: A**

SHËNIM PËR MËSUESIN

Pëlqimi i vlefshëm kërkon një veprim të qartë pohues pas informacionit të qartë; kutitë e përzgjedhura paraprakisht dhe vazhdimi i lëvizjes nuk kualifikohen [2].

4 **Të drejtat sipas CCPA** LIGJI CCPA — **Përgjigjja e saktë: A**

SHËNIM PËR MËSUESIN

Konsumatorët në Kaliforni mund të zgjedhin të mos pranojnë shitjen ose ndarjen e informacionit personal, përfshirë përmes sinjaleve Global Privacy Control [4].

5 **Mbrojtja e VPN-së** TUNELI I VPN-SË — **Përgjigjja e saktë: A**

SHËNIM PËR MËSUESIN

Një VPN enkripton trafikun drejt serverit të VPN-së dhe ua fsheh IP-në faqeve, por cookie-t dhe gjurmët e gishtit të shfletuesit (fingerprinting) mund të të gjurmojnë prapë [12].

Çelësi i përgjigjeve: Pika e kontrollit 2 - E vërtetë ose e gabuar

6 **Privatësia kundrejt sigurisë** PRIVATËSI — **Përgjigjja e saktë: E gabuar**

SHËNIM PËR MËSUESIN

E lidhur por ndryshe: Neni 5 i GDPR vendos rregulla për mënyrën e përdorimit të të dhënave, ndërsa Neni 32 kërkon veçmas masa sigurie [1].

7 **Fushëveprimi territorial i GDPR** FUSHËVEPRIMI I GDPR — **Përgjigjja e saktë: E vërtetë**

SHËNIM PËR MËSUESIN

Neni 3(2) mbulon organizatat jashtë BE-së që u ofrojnë mallra ose shërbime personave në BE ose që monitorojnë sjelljen e tyre [1].

8 **VPN-të dhe cookie-t** KUFIJTË E VPN-SË — **Përgjigjja e saktë: E gabuar**

SHËNIM PËR MËSUESIN

Një VPN ta fsheh adresën IP, por cookie-t, pikselët e gjurmimit dhe fingerprinting mund të të ndjekin prapë nëpër faqet e internetit [12].

9 **Ndarja e më pak** MINIMIZIM — **Përgjigjja e saktë: E vërtetë**

SHËNIM PËR MËSUESIN

Çaktivizimi i lejeve të panevojshme të aplikacioneve dhe ndarja e më pak të dhënave kufizon çfarë mund të mblidhet dhe më pas të ekspozohet në një shkelje [8].

10 **Çaktivizo shitjen ose ndarjen** LIGJI CCPA — **Përgjigjja e saktë: E vërtetë**

SHËNIM PËR MËSUESIN

Bizneset që shesin ose ndajnë të dhëna duhet të ofrojnë një lidhje të qartë tërheqjeje, si 'Mos e shit ose mos e ndaj informacionin tim personal' [4].

Çelësat e fjalorit dhe rubrika e vlerësimit

Rubrika e vlerësimit për mësuesin: Jep 1 pikë për çdo përputhje të saktë (8 pikë gjithsej) dhe term konteksti (6 pikë gjithsej).

PIKA E KONTROLLIT 4: ÇELËSI – PËRPUTHJA E KONCEPTEVE

B 1. E drejta e fshirjes	A 2. E drejta e mospranimit	E 3. Minimizimi i të dhënave	G 4. Enkriptimi
H 5. Ndërmjetës i të dhënave	D 6. Pëlqimi	F 7. Phishing	C 8. Cookie gjurmimi

PIKA E KONTROLLIT 3: ÇELËSI – TERMAT KRYESORË

1 PËLQIM	2 BROKER DATASH	3 PHISHING	4 ENKRIPTIM
5 MINIMIZIM	6 FSHIRJE		

PIKA E KONTROLLIT 6, ALTERNATIVA: ÇELËSI – PËRPUTHJA E FJALËVE

1 B – ÇREGJISTRIM	2 F – PËLQIM	3 E – BROKERDATASH	4 A – FSHIRJE
5 C – MINIMIZIM	6 G – PHISHING	7 H – COOKIE	8 D – ENKRIPTIM

SHËNIME PËR DISKUTIM PËR MËSUESIT

Termat kryesorë:
Kontrollo nëse nxënësit mund të shpjegojnë E drejta e fshirjes, E drejta e mospranimit dhe Minimizimi i të dhënave me fjalët e tyre dhe të japin një shembull për secilin.

Studimet e rastit:
Kërkoju nxënësve t'i mbështesin rekomandimet me fakte nga fleta, jo me supozime.

Vlerësimi i burimeve:
Kërkoju nxënësve të verifikojnë të paktën një pohim në burimet e fletës dhe diskutoni pse numrat, çmimet dhe rregullat mund të ndryshojnë me kalimin e kohës.

Çelësat e enigmave dhe shënimet për mësuesin

ZGJIDHJA E LOJËS ME FJALË

P	Ë	L	Q	I	M	G	E	L	L	J	P	O	F	L
M	L	P	Q	R	S	I	N	S	Ë	P	C	R	O	M
I	E	G	Q	B	K	U	K	Ç	R	H	Z	T	C	Z
R	J	U	Ë	O	I	F	R	Z	Ç	I	L	D	P	X
T	R	O	O	C	T	B	I	A	Z	S	M	Ç	M	J
S	I	C	A	D	M	D	P	E	F	H	G	Ç	I	Q
I	H	P	K	D	G	Q	T	Z	R	I	E	P	N	U
J	S	E	A	A	P	N	I	L	O	N	S	X	I	P
G	F	I	Q	S	Q	Ç	M	L	Y	G	B	Ë	M	Q
E	X	V	H	A	Q	Z	Y	Y	J	Ë	G	L	I	P
R	B	R	O	K	E	R	D	A	T	A	S	H	Z	I
Ç	K	K	S	N	F	O	P	F	Z	A	N	U	I	Ë
T	C	Y	Q	Y	B	F	K	Z	Ë	I	M	O	M	M
V	C	K	Z	Y	Ë	Y	N	V	T	J	T	O	B	M
U	S	K	F	T	Ç	Y	T	I	Q	B	V	Z	Y	K

ZGJIDHJA E FJALËKRYQIT

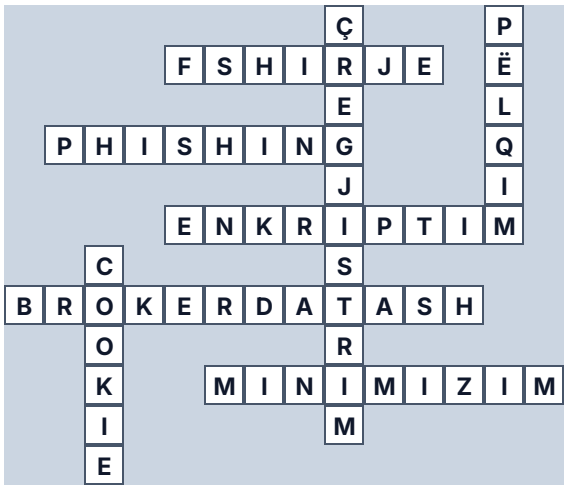

UDHËZUES PËR MËSUESIN PËR ZGJIDHJET E KRYQËZËS

HORIZONTALISHT

3 horizontalisht: FSHIRJE E drejta që të lejon t'i kërkosh një organizate të fshijë të dhënat e tua personale (7 shkronja)

4 horizontalisht: PHISHING Mesazhe të rreme që të mashtrojnë të zbulosh hyrjet ose të dhënat e kartës (8 shkronja)

5 horizontalisht: ENKRIPTIM Përzierja e të dhënave që t'i lexojë vetëm dikush që ka çelësin e duhur (9 shkronja)

7 horizontalisht: BROKERDATASH Kompani që përpilon dhe shet profile për njerëzit (dy fjalë të bashkuara) (12 shkronja)

8 horizontalisht: MINIMIZIM Minimizimi i të dhënave: mbledhja vetëm e asaj që nevojitet për një qëllim të përcaktuar (9 shkronja)

VERTIKALISHT

1 vertikalisht: ÇREGJISTRIM E drejta sipas CCPA për të ndaluar shitjen ose ndarjen e të dhënave të tua (dy fjalë të bashkuara) (11 shkronja)

2 vertikalisht: PËLQIM Pajtim i dhënë lirisht, specifik, i informuar dhe i qartë për përdorimin e të dhënave (6 shkronja)

6 vertikalisht: COOKIE Skedar i vogël i shfletuesit që mund të ndjekë aktivitetin tënd nëpër faqe të ndryshme (6 shkronja)

Çelësi i fjalëve të përzierura dhe i zgjidhjes së kodit

Çelësi i vlerësimit për aktivitetin e rirenditjes së fjalorit dhe për Sfidën e Kodit të Fshehtë.

ÇELËSI I RIRENDITJES SË FJALËVE

1. IJFREHS — **FSHIRJE**
2. MMIIIIZMN — **MINIMIZIM**
3. BRADSTORHEAK — **BROKERDATASH**
4. SNGIHPHI — **PHISHING**
5. RRTSEMJIÇIG — **ÇREGJISTRIM**
6. IRNTPEIMK — **ENKRIPTIM**
7. IPQMLË — **PËLQIM**
8. OECIKO — **COOKIE**

ÇELËSI I SFIDËS SË KODIT TË FSHEHTË

"MENDO PARA SE TË NDASH NË INTERNET"

Çelësi i studimeve të rastit

A Studimi i rastit 1: Kërkesa ndaj një faqeje për të fshirë të dhënat

Udhëzime për mësuesin

UDHËZUES VLERËSIMI

Përgjigjet e studentëve duhet të mbulojnë pikat e mëposhtme:

- Analiza e skenarit: Maya, që jeton në Francë, e mbylli llogarinë e saj në një aplikacion blerjesh dy vjet më parë, por ende merr email-et e tij të marketingut. Ajo dëshiron që aplikacioni t'i fshijë të dhënat personale sipas të drejtës së GDPR-së për fshirje.
- Qasjet e rekomanduara: Opsioni 1: Maya dërgon një kërkesë me shkrim për fshirje dhe kundërshton marketingun e drejtpërdrejtë, i cili duhet të ndalojë; aplikacioni zakonisht duhet të përgjigjet brenda një muaji [1]. Opsioni 2: ajo çabonohet fillimisht për lehtësim të shpejtë. Arsyetimi: fshirja nuk është absolute, ndaj aplikacioni mund t'i mbajë të dhënat e nevojshme për detyrime ligjore ose pretendime ligjore [1]. Nëse nuk përgjigjet, ajo mund t'i paraqesë ankesë autoritetit të saj për mbrojtjen e të dhënave [1].

B Studimi i rastit 2: Një aplikacion kuizi dhe lejet

Udhëzime për mësuesin

UDHËZUES VLERËSIMI

Përgjigjet e studentëve duhet të mbulojnë pikat e mëposhtme:

- Analiza e skenarit: Një aplikacion falas i kuizit të personalitetit i kërkon Leos vendndodhjen, kontaktet, mikrofonin dhe datëlindjen përpara se të fillojë.
- Qasjet e rekomanduara: Opsioni 1: moho aksesin në vendndodhje, kontakte dhe mikrofon, pastaj kontrollo nëse kuizi funksionon ende [8]. Opsioni 2: nëse aplikacioni këmbëngul, zgjidh një aplikacion tjetër ose fshije [8]. Arsyetimi: një kuiz rrallë ka nevojë për ato të dhëna, dhe ndarja e më pak të dhënave kufizon çfarë mund të mblidhet, shitet ose ekspozohet. Leo mund të rishikojë gjithashtu rregullisht lejet në cilësimet e privatësisë të telefonit të tij [8].